

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.
Upravišтво: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Diktator dolar.

Dve, za našo državno in gospodarsko življenje pomembni krizi se približujeta svojem razpletu. Vsa naša notranja politika je izza prevrata ena sama kriza in ena sama kriza so tudi angleško-francosko-nemški odnosi izza podpisane versailleske pogodbe. Vidi se, da so kvarne posledice, ki ste porajali oboje, utrudili široke mase, da je nastopil zdaj psihološki trenutek, ko morajo kompromisi uspeti, ako naj ljudstva vendar enkrat pridejo k toli zaželenemu notranjemu miru.

V Beogradu se te dni začrtajo smerice našega domačega političnega sistema morda za celo vrsto let, na londonski konferenci pa se v precejšnji meri odloča tudi o naši gospodarski bodočnosti. Pet let po sklepu političnega miru so se vendar enkrat sešle vse vrhovne gospodarske kapacitete in danes je položaj dozorel tako daleč, da upanje v srečen sporazum ni več bajka za navčne ljudi.

Nemčija bo morala začeti redno plačevati reparacije. Dve in pol milijarde na leto in to v dobi ene cele generacije. Ti dve in pol milijarde more plačati, ako ne posegati po glavnem premožnjaku, samo, ako je njena trgovska ozir. plačilna bilanca letno vsaj za toliko aktivna. Da pa doseže tolikajšnja aktivnost, mora stremeti za tem, da najde svojim pridelkom toliko in takšne trge, ki so zmožni sprejeti te ogromne množice; ona mora torej proizvajati pri čim najmanjših obratnih stroških ter stremeti, da bodisi s socialnim dumpingom, s tarifno politiko ali kakorkoli na svetovnih tržiščih in na evropskem vzhodu porazi svoje najbližje tekmece v Češkoslovaško, Avstrijo, Italijo in Francijo ter jim narekuje svoje cene. To pomeni zvišanje življenjske mere našemu potrošniku, naši industriji pa, ako se dovolzne tarife ne zvišajo naravnost do prohibitivne višine, neodoljivo konkurenco, počasnejše nabiranje domačega kapitala in oviro za hitrejšo poravo dinarjevega tečaja. Ako pa se Nemčiji ne posreči, oddati zaveznikom tega presežka iz svojega gospodarjenja, bo morala dušiti pač svoj obratni kapital, iskati posojila za druge obresti ali potem zvišanih davkov izmognavati gospodarsko moč najširših slojev. V tem primeru ni misliti na pocenjenje produkcije, cenovna carina industrijskih izdelkov bi ostala povprečno še dolgo na današnji višini, ne le v Nemčiji sami, temveč v celi Evropi, kar pomenja za naše srednje sloje uporabo visokega odstotka dohodkov za industrijsko blago, za kmeti težko nabavljanje inventarja, za industrijo ugodno konjunkturo, živahnost tvorbo lastnih kapitalov in krepko oporo naše novčanične jedinice. Nadalje pomeni sporazum tudi konsolidacijo Srednje Evrope, zaupanje ameriškega in angleškega kapitala v sigurnost novih naložb, cenejši in obilnejši dotok tujih kapitalov najprej v Nemčijo samo in po zadovoljitvi glavnih njenih kreditnih potreb tudi v druge države, tudi k nam v Jugoslavijo, kjer se jih zares krvavo potrebuje. Po tem bodo li nemške pridobitne razmere dušile ali oživljale pridobitne zmožnosti njenih sosednih držav, se bo v teh poslednjih menjala tudi sprejemljivost za naš izvoz zemljedeljskih pridelkov, naša plačilna bilanca in dinarjeva usoda.

Ako se dotaknemo torej le dveh osnovnih položajev, ki jih mora realizacija Dawesovega načrta povzročiti v Nemčiji (ali predvideti jih je lahko dosti več) in se ne ozirom na gospodarske tresljaje, ki jih lahko izzove letni prenos tako visokih vsot brez izmenjalnega razloga v evropskih gospodarskih razmerah, vidimo, da se v Londonu ne glede na način, kako se uredi nadaljnje dajanje stvarnih reparacij naši državi, odloča tudi marsikaj o naši bližji gospodarski bodočnosti. Ko je Norman Angell l. 1912. izumil besedo »interdependency« (medsebojna odvisnost) gotovo ni mislil, da dobi za nekaj let tako realistično življenje.

Huda in težka je borba v Londonu. Tri rase, tri zgodovinske mentalnosti srujejo z ogromnimi težavami kompromisno platformo, na kateri bi mogli skupno obstati ne toliko idealni kakor materijalni interesi treh svetovnih narodov. Tudi v Beogradu se z muko sestavlja formula, na katero bi vendar enkrat mogle pristati tri zgodovinske mentalnosti in se njih materijalni interesi strniti v skupnega. Nikoli položaj še ni bil toli zapleten nego je baš sedaj, kakor v Londonu tako v Beogradu in nikoli na obeh mestih gromni čini telji niso igrali tako odločilne besede. Kakor gre pri nas za zelo realne interese, tako i na Temzi ne odločajo diplomati in državniki, temveč Wall-Street in City, Morgan Kindersley, Kenna, Norman & Co.

Vsi ti neskončni zapletljaji se sučejo okoli enega samega vprašanja: ali bo dobil dolar takšna jamstva, da bodo evropske obresti premagale ostrino severoameriškega davčnega sistema tako, da potem diktatorski zagospoduje nad smernicami evropske politike kakor je Rothschildov frank vodil politiko tretjega Napoleona.

Seja glavnega odbora Narodne radikalne stranke.

VČERAJSNJA SEJA.

Beograd, 26. julija. Tudi včeraj je bilo središče dogodkov seja glavnega odbora radikalne stranke. Seja glavnega odbora je pričela ob 4. uri 30 minut popoldne. Sejo je otvoril ministriški predsednik g. Pašić. Prvi se je oglašil k besedi

Vasa Franišević

iz Zaječara, ki se je izjavil za g. Pašića in za koalicio s Pribičevićem. Govornik je ostro napadal klerikalce in zahteval, da morajo iti radikalni, ako ne morejo dobiti volilne vlade, samo s samostojnimi demokrati, pa četudi v opozicijo. Predsednik parlamenta

g. Jovanović

je branil dr. Korošca in zavračal pripombe in obtožbe predgovornikov, ki so vsi napadali Korošca. Jovanović je trdil, da je Korošec prijatelj Srbov, je nadaljeval Jovanović, je ves slovenski narod. Sedaj se mora vse to vpoštevati in smatra, da je njegova koalicio s klerikalci realna, bratska, ustavna in za današnjo situacijo potrebna. Proti g. Jovanoviću se je izjavil Slovenec

dr. Ravnik

v svojem govoru, ki je ostro napadal klerikalce in dementiral vse izjave Jovanovića v prilog g. Korošca. Gosp. Ravnik je dejal med drugim: »Gosp. Jovanoviću dr. Korošec ni samo katolik. On je klerikalec, toda katolicizem in klerikalizem sta si popolnoma različna.« V glavnem se je dr. Ravnik izrekel za volitve in politiko g. Pašića, toda proti koalicio s Pribičevićem. Tako koalicio prinaša samo zlo. »Tudi v Sloveniji,« je dejal, imamo enega Pribičevića. To je dr. Žerjav ki uganja v Sloveniji samo teror.« Zato predlaga govornik, da se revidira pakt sporazuma s samostojnimi demokrati v korist radikalov. Za njim je govoril

dr. Niko Subotić

iz južne Dalmacije, ki se je izjavil za volitve in nacionalni blok. Prav tako tudi odobrava politiko g. Pašića. Za njim se je oglašil k besedi

g. Stevan Janković

iz Valjeva. Govornik je izjavil, da ta

skupščina ne more delovati, za to je predlagal volitve. Pod nobenim pogojem ne smejo radikalni v koalicio s klerikalci, edino pa morejo vstopiti radikalni v koalicio s Pribičevićem, toda samo pod vodstvom g. Pašića.

Dr. Jovan Radović

iz Subotice se je izrazil predvsem za volitve, a vedno za koalicio s Pribičevićem. Ako pa ne bi mogli skupno voliti, potem pa morajo skupno vstopiti v opozicijo. Izrekel se je dalje za edinstven nacionalni blok z g. Pašićem na čelu. Prav tako sta se izjavila za volitve in za politiko g. Pašića g. Milivoj Stojadinović in dr. Sajovic. Edini govornik proti volitvam je bil vojvodinski delegat

dr. Žarko Mladinović,

ki je v vsem za politiko g. Jovanovića in zahteva koalicio radikalov s klerikalci. Predvsem pa se je govornik izjavil za edinstvo stranke in želi da ne pride do glasovanja, marveč naj se takoj, ko se bo videlo, na kateri strani je večina, voditelji stranke medseboj sporazumejo za resolucijo, ki mora biti soglasno sprejeta. Kakor izgleda, se bo stvar tudi tako izvršila.

Gosp. Marko Gjuričić

predsednik radikalnega kluba je pomirljiv. Navsezadnje bi se mogla storiti koalicio s klerikalci, toda le pod sledečimi pogoji: 1. Da se odreče klerikalci slovenskemu separatizmu. 2. Da priznajo vidovdansko ustavo. 3. Da izstopijo iz opozicije in federalističnega bloka ter se vsemu odrečejo in spremeniijo svojo dosedanja politiko.

Gjorgje Prašlovanin

iz Pančeva je predložil resolucijo tamošnjega glavnega odbora, po kateri je vsak, kdor ni za g. Pašića, izdajalec Srbije. Poslednji govornik je bil

Bora Milovanović

iz Skoplja, ki se je prav tako izjavil za g. Pašića in za volitve. Seja glavnega odbora je bila prekinjena ob 20. uri 30 minut in se nadaljuje danes 26. t. m. ob 9. uri popoldne. Preostaja še 10 govornikov.

KRALJEVO ZANIMANJE ZA DELO GLAVNEGA ODBORA RADIKALNE STRANKE.

Beograd, 26. julija. Kralj se je včeraj zelo zanimal za razvoj situacije v glavnem odboru. G. Ninčić je kralja osebno obvestil, da so vsi delegati za g. Pašića. Tudi g. Pribičević je bil pri kralju v avdijenci in mu izrazil svoje mišljenje o situaciji in da je potrebno, da se krona sedaj odloči za volitve.

KONFERENCA MED PAŠIČEM, JOVANOVIĆEM IN STANOJEVIĆEM.

Beograd, 26. julija. Po sei glavnega odbora se je vršila konferenca med g. Pašićem, Jovanovićem in Stanojevićem. Razpravljali so o potrebi, da ne pride do glasovanja in o resoluciji, ki naj bo edinstveno sprejeta. Dalje so sklenili, da naj vodi politiko stranke še nadalje g. Pašić in naj dela za volitve.

DR. KUMANUDI V AVDIJENCI.

Beograd, 26. julija. Včeraj je bil v dvoru demokratski poslanec dr. Kumanudi v avdijenci pri kralju in mu je izrazil svoje mišljenje o situaciji.

misno platformo, na kateri bi mogli skupno obstati ne toliko idealni kakor materijalni interesi treh svetovnih narodov. Tudi v Beogradu se z muko sestavlja formula, na katero bi vendar enkrat mogle pristati tri zgodovinske mentalnosti in se njih materijalni interesi strniti v skupnega. Nikoli položaj še ni bil toli zapleten nego je baš sedaj, kakor v Londonu tako v Beogradu in nikoli na obeh mestih gromni čini telji niso igrali tako odločilne besede. Kakor gre pri nas za zelo realne interese, tako i na Temzi ne odločajo diplomati in državniki, temveč Wall-Street in City, Morgan Kindersley, Kenna, Norman & Co.

Vsi ti neskončni zapletljaji se sučejo okoli enega samega vprašanja: ali bo dobil dolar takšna jamstva, da bodo evropske obresti premagale ostrino severoameriškega davčnega sistema tako, da potem diktatorski zagospoduje nad smernicami evropske politike kakor je Rothschildov frank vodil politiko tretjega Napoleona.

SAMOUPRAVA O ZBORU GLAVNEGA ODBORA.

Beograd, 26. julija. Današnja »Samouprava« prinaša v uvodnem članku »Lepo in potrebno zborovanje« poročilo o sei glavnega odbora radikalne stranke in pravi, da je glavni odbor manifestiral moč radikalne stranke po osehah, ki ga sestavljajo. Posebno zanimanje so vzbujali slovenski radikalni dr. Ravnikar, delegat za Ljubljano, dr. Sajovic, delegat za ljubljansko okrožje in dr. Ravnik iz Maribora. V Sloveniji radikalna stranka zelo lepo napreduje. Narod je konstatiral, da sta g. Pašić in Jovanović pokazala, da se razlikujeta samo v taktiki in da je želja obeh, da se čuva edinstvo stranke.

OPOZICIJA O SEJI RADIKALNEGA GLAVNEGA ODBORA.

Beograd, 26. julija. Včeraj popoldne je opozicija konferirala o rezultatih sei glavnega odbora. Opozicija je konstatirala, da ne more od Jovanovića ničesar pričakovati.

rese, tako i na Temzi ne odločajo diplomati in državniki, temveč Wall-Street in City, Morgan Kindersley, Kenna, Norman & Co.

Vsi ti neskončni zapletljaji se sučejo okoli enega samega vprašanja: ali bo dobil dolar takšna jamstva, da bodo evropske obresti premagale ostrino severoameriškega davčnega sistema tako, da potem diktatorski zagospoduje nad smernicami evropske politike kakor je Rothschildov frank vodil politiko tretjega Napoleona.

Današnja seja.

Beograd, 26. julija. Ob največjem zanimanju in razburjenju se je pričela danes ob 9. uri 30 minut seja glavnega odbora. Prvi je govoril g. Toma Orahovac, delegat iz Črne gore, ki je zato, da se poskusi za nekoliko časa z vladjo g. Jovanovića, nato pa naj se vrše volitve. Jovan Aleksić iz Kumanovega se je izrazil za politiko g. Pašića in za volilno vladjo. Prav tako so se po vrsti izjavili za g. Pašića in volitve Stevan Tanović iz Dževdželije, Kosta Pavlić iz Tetova, Mija Martinac iz Dubrovnika, Mihajlo Marjanović, predsednik beogradske mestne občine, dalje Joca P. Jovanović, član ožjega glav. od-

bora, Dimitrije Sokolov, član ožjega glav. odbora, Drmonić iz Prištine, dr. Andra Stanić iz Novega Pazaria, Ristić iz Mostaria in Sina Ilišević iz Bihača. S tem je bila zaključena lista govornikov. Od 42 delegatov jih je glasovalo 38 za Pašića. Nato je bil izbran odbor za resolucijo. V odbor so vstopili gosp. Pašić, dr. Laza Marković in Janković. Resolucija je kratka in odobrava politiko g. Pašića. Resolucijo je prečital g. Pašić glavnemu odboru in je bila soglasno sprejeta. Medtem, ko so sestavljali resolucijo, so delegati nestrno pričakovali objavo njenega teksta.

RESOLUCIJA.

Beograd, 26. julija. Izbrani redakcijski odbor je izdelal sledečo resolucijo:

Širši glavni odbor Narodno radikalne stranke je na svojih sejah z dne 24. 25. in 26. julija v Beogradu pod predstvom šefa stranke gospoda Nikole Pašića premostril celokupno parlamentarno in politično situacijo. Po zaslišanju vodstva stranke in po govorih delegatov je konstatiral sledeče:

1. Da pravce politike, kateremu je dosedaj sledila politika Narodno-radikalne stranke najbolj služi narodnemu in državnomu edinstvu, izvojevanemu s težkimi žrtvami in osiguranemu z Vidovdansko ustavo.

2. Da vlada v vrstah Narodno-radikalne stranke prepotrebna sloga in navdušenost in da so obstojala tekoma debate nastala nesoglasja v raznih vprašanjih samo do odloka glavne strankine instance.

PO SEJI.

Resolucije so bile soglasno sprejete.

Po prečitani resoluciji se je g. Pašić zahvalil vsem delegatom za lepo udeležbo in jih pozval, da delajo za zmago Narodno radikalne stranke. Gosp. Pašić je nato povabil vse delegate na banket, ki se bo vršil zvečer v hotelu Pa-

riz. Nato so se vsi delegati razšli. Gosp. Pašić je izjavil vašemu dopisniku, da je zadovoljen z resolucijo. Gosp. Jovanović pa je izjavil vašemu dopisniku sledeče: »V glavnem sem zadovoljen, toda priznam, da bi moglo biti tudi bolje. A sprejemam tudi to!«

KRALJ BO NADALJEVAL S KONZULTACIJO POLITIKOV.

Beograd, 26. julija. Beogradski politični krogi ugotavljajo vest, da kralj ni razpoložen za volitve in da bo kralj zato nadaljeval konzultacije šefov grup, posebno opozicije. Opozicija zato veruje, da se bo morda situacija še spremenila.

ODHOD KRALJA NA BLEJ.

Beograd, 26. julija. Politični krogi posebno pa opozicija trdijo, da bo kralj v najkrajšem času, morda še danes zvečer ali pa jutri jutraj odpotoval na Blej. Večina opozicije pa trdi, da bo kralj odpotoval še le po sestavi vlade g. Jovanovića.

KONGRES DŽEMIJETA.

Beograd, 26. julija. Včeraj se je vršil v Skoplju tretji kongres džemijeta, ki mu je prisostvovalo 60 delegatov. Stališče Dženan Zije se je okrepilo in je zato pričakovati, da bo Džemijet opustil opozicijsko stališče.

CANKOV KRŠI MIROVNI DOGOVOR.

Beograd, 26. julija. Po vestih iz Sofije dela Cankov še vedno na to, da se spremeni Nevilska pogodba, ki onemogočuje bolgarsko akcijo proti Makedoniji. Cankov je že pričel s postavljanjem štabnih oficirjev v činu tajnikov poslaništev, za kar pa po Nevilski pogodbi nima pravice.

PREPOVEDANO ZBOROVANJE OPOZICIJE.

Milan, 26. julija. V nedeljo popoldne bi se imelo tukaj vršiti zborovanje vseh opozicijskih strank. Na to zborovanje je povabila opozicija vse svoje somišljenike iz okolice. To zborovanje pa je prefekt prepovedal.

»AVANTI« ZOPET ZAPLENJEN.

Milan, 26. julija. Prefekt je zaplenil včerajšnjo številko »Avantija« radi hujskanja proti državi. Prav tako je bil tudi zaplenjen komunistični list »Sindicato Rosso« in sicer zaradi sramotjenja državne oblasti.

KOMUNIKE GLAVNEGA ODBORA.

Beograd, 26. julija. Glavni odbor radikalne stranke je izdal komunikate radi vesti, ali je glavni odbor kompetenten, da reši današnjo situacijo ali ne, in ali ne more tega rešiti tudi poslanski klub, in z ozirom na konstatacijo opozicije, da o tem nima pravice razpravljati glavni odbor, marveč samo poslanski klub. Komunikate glasi: Širši glavni odbor radikalne stranke je glavna strankina oblast, ki daje v vseh važnih vprašanjih svoje mnenje in zlasti direktive poslanskemu klubu, kako naj vodi politiko. Glavni odbor je predstavnik naroda, poslanski klub pa sestavljajo delegati glavnega odbora. Vlada in poslanski klub so že izčrpali svoje kombinacije za rešenje krize. Krona ni hotela dati volilne vlade. Vsi ti poizkusi so propadli. Poslednje kombinacije so: volitve koalicio ali opozicija. Sedaj se bo glavni odbor definitivno odločil za eno izmed teh treh kombinacij.

PREGANJANJE PRISTAŠEV AHMED ZOGE.

Beograd, 26. julija. Po vestih iz Tirane je vlada Fan Nollija pričela odkrito borbo proti prijateljem Ahmed-beg Zoge. Vladni agenti preganjajo in denuncirajo prijatelje Ahmed-beg Zoge, in so jim pred kratkim pričeli sipati v hrano ricinovo olje. To je vzbudilo v Tirani velik strah, ker so mislili, da jih hočejo zastrupiti.

NOVI NEMIRI NA BOLGARSKEM.

Beograd, 26. julija. Iz Sofije javljajo, da so v Bolgariji nastopili v okolici Slivena veliki spopadi in neredi. Iz Sofije je odšlo tja vojaštvo. Radi tega vlada v državi veliko razburjenje. Pričakujejo še večjih neredov.

Borzna poročila.

Curih, 26. julija. Beograd 6.40, Praga 16.16, Dunaj 0.0077, New York 5.44, Milan 23.92, Pariz 27.80, London 23.55, Berlin 1.30. Trst, 26. julija. (Predborza) Beograd 27.40—27.45, London 101.80—102, Pariz 118.25—118.75, New York 23.125—23.20, Curih 425—427, Dunaj 0.0326—0.0328, Praga 68.75—69.

Gabriel Hanotaux:

Nova Evropa in mi.

V poslednji številki »Revue des deux Mondes« je preobčel b. minister znanjih stvari, profesor na pariški Sorboni in franc. zastopnik Francije pri Zvezi narodov, Gabriel Hanotaux, poslednje poglavje svoje zgodovine svetovne vojne, ki izide sočasno v knjižni obliki. Če zasluži kak zgodovinar, da se čuje njegovo mnenje, potem je to Hanotaux. Zato prinašamo v kratkem izvlečku zaključna njegova izjava o novi organizaciji mira.

Ako je bila že poslednja vojna borba s tehničnimi izumi, z železnicami, brzojavom, telefonom, tanki in plini, kratka vojna »napredka«, je očitno, da bi prihodnja vojna metoda, katera je najbrž že izražena v tajni kemični formuli, pomenila pogubo nešteti milijonov in morda konec civilizacije.

Kakšna je sedanja situacija? Nekaj krepkih nacionalnih organizmov se drži še pokoncu; toda kje je njih sila? Britanski imperij, glavni zmagovalci te vojne, vodi ravno zaradi svoje prostornosti dnevi boja za svoj obstanek. Zdr. amer. države zrejo na tonah svojega zlata s skrbjo v bodočnost, boljševežem pušča Rusiji kri kakor orjaškemu medvedu. Mohamedanski Vzhod je eno samo vprašanje in ravno tako neizmeren kitajski svet. Politični svet kaže velike razpoke in vprašanje je, kako se izpolni. Morda se da še kljub temu združiti evropske narode v Združene evropske države ter jih zbližati z Združen. amer. državami, da skupno vzpostavijo skupnost človeštva. Toda to upanje stavi dvoje vitalnih vprašanj. Kakšna naj bode po vojni svetovna politika in kakšna bo politika Nemčije? Kako pritegniti Nemčijo k sistemu njenih zmagovalcev, t. j. k Evropi, izšle iz versailleske pogodbe? To je problem sedanjosti, ki se mora preudarno rešiti, ako naj jutri nastopi znošno življenje.

Na prvi pogled je videti dve možnosti: vojno in internacionalno. Grozote bodoče vojne obetajo biti tako divje, da jo moramo izločiti kakorkoli, z razorožitvijo, arbitražo ali Zvezo Narodov. In internacionalno? Deset poslednjih let temu zastarelemu romantizmu ni dodalo ne sile, ne upanja. Gospodarska enotnost narodov se kaže v bodočnosti ravno tako neverjetna, kakor njih politična enotnost človeške družbe deluje vidoma bolj, da se ločijo, nego da se stnejo v eno. Sto novih narodov je vstalo po zadnji katastrofi, svetovnim imperijalizmom so se pridružili majhni. Nasprotno pa je internacionalizem doživel poraz; nezmožen, da ukroti velike pohlepnosti, je zapustil še nove razvaline; milijonov mrtvih v vojni je pridelal še milijone, usmrčene v notranjih bojih ali vsled njihovih posledic. Sicer pa internacionalno zatajujejo najpikarenejši njeni zastopniki; iz svoje internacionale so napravili ječo, za mrežami katere preže oboroženi in škripajo z zobmi na novi plen. Ali je to pacifizem? Stari Saturn je požrl svoje otroke, boljševežem pa je nasprotno požrl svojo mater.

Idea nacionalizma in patriotizma je živejša kakor kdaj in vse kaže, da je domovina večna institucija, ki je ne bo konec nikoli, medtem ko o internacionalni nimamo niti predstave, kakšna bi v realnosti mogla sploh biti.

Ako ni nič z vojno in internacionalno, kakšna je potem bližja usoda človeštva? Ostanje je sodelovanje Združenih držav Evrope in Amerike, ki pa je odvisno od poprejšnje rešitve vprašanja: kaj stori Nemčija? Mnogo dogodkov zadnjih par let dokazuje, da se Nemčija ne smatra premagane, temveč je uverjena o svojem poklicu, kmalu zopet zavladati nad vsem svetom. Versailleska pogodba je tvorba človeške roke, t. j. pomankljiva, vrhutega pa so zaveznički še sami podlomili njeno avtoriteto. Amerikanski senat ni ratificiral od Wilsona podpisane pogodbe, Anglija noče vsled

tega slišati nič več o defenzivni zvezi, Nemčija pa misli z neprestanimi intrigami se odtegniti svojim obveznostim. Anglija, ki je najbolj pripomogla streti nemški imperijalizem, je iznašla naenkrat imperijalizem Francije ter prestrašila njim druge države. Neka vrsta mednarodne nezaupljivosti je zasejala seme bojevnosti med narodi, na katero stavi svoje nade naraščajoča nemška prevzetnost. Francija je med zaveznički na najslabšem. Mesto da bi nadaljevala svoje delo, mora skrbeti za lastnimi sredstvi za reparacije in obnovo opustošenih pokrajin. Kaj čuda, da se je v poslednjem času polasča utrujenost, ki je pri letošnjih volitvah bila že skoraj defetizmu podobna. Pravimo, da je nevarnost v tem, kajti bodočnost je onih narodov, ki se ne zavržejo sami.

Pa naj si tolačimo sumljiva znamenja, prikazujoča se onstran Rena, že kakorkoli, Nemčija bo urejala svojo politiko po vsakokratnih položajih v Angliji in v Ameriki. Ako bodele bdeli ti dve, moremo biti sigurni, drugače se povrnejo Ludendorff, Tirpitz in drugi kmalu spet na čelu armad. Ne smemo pozabiti, da preživljata Amerika in Anglija svoje notranje krize, da šterling in dolar ne moreta iz spekulacijskega vrtinca. Oba, dolar in šterling imata brez ozira na vsedruge pred očmi samo eno: čim najvišji dobiček, oba ljubita dežele z oblolelo valuto, oba donata dalekosežne politične posledice. Kam meri njuna politika, to je veliko vprašanje, na katero danes odgovor sploh ni mogoče.

Recimo, da Nemčija ne podvzame nikakšne nevarne akcije in da se Rusija za nekaj časa tudi ne zgane. V tem primeru stopamo v dobo politike od dneva do dne, podrobnih realizacij, ko bodo o svetovnem dogajanju odločevali trije činitelji: diplomacija, Zveza Narodov in javno mnenje.

Klasična diplomacija deluje, počasi sicer, toda ona deluje. Nji gre zasluga, da so se v Spa, San Remo, Genovi, v Lausanne vsaj kolikor toliko uredili meddržavni odnosi, ona dograja s številnimi specialnimi pogodbami napravo Zveze narodov, nji se je tudi posrečilo rešiti sporna vprašanja, ki so grozila s krvavimi konflikti (Korfu, Vilno itd.). Stara diplomacija se je prerodila, ona ne izgublja časa in deluje v zamoklem zatišju. Naj si pridigajo apostoli splošne javnosti že karkoli, med državniški rodi molk dobre sadove.

Zveza narodov, ta skupnost raznih institucij, ki naj meddržavne spore poravnava razsodnim potom, je dosegla že takšno avtoriteto, da si brez nje ne bene mednarodne akcije ne moremo niti več misliti. Ako se oziramo le na velike mednarodne finančne dogovore zadnjega časa, ji smemo prerokovati sijajne bodoče uspehe, pod pogojem seveda, da si bo znala ohraniti splošno zaupanje. Trije veliki narodi še manjkajo v njej; brez teh je njen organizem prebisek za svetovne naloge, toda dogodki bodo sami privedli Rusijo in Nemčijo v njeno okrilje.

Javno mnenje je gospodar sveta; le da je ta gospodar vedno poslušen najjačji struji brez ozira na njeno etično vrednost. Mnenje, ta refleks obrambnega nagona in konservativizma, si naprej opredeli svoje stališče in začne umovati o razlogih šele naknadno, ono obstoji iz tisoč in tisoč si nasprotujočih stremeljenj, ki se upirajo logiki zdravega razuma. Da jame vplivati blagodejno na mirno sožitje narodov, potrebuje še dolge vzgoje. Ako se hoče Zveza Narodov opirati na to podlago, je njena usoda zapečaten. S složnim delom diplomacije, Zveze Narodov in javnega mnenja je mogoče odvrniti grožnje, vseučujočo vojno. Te tri činitelje pa morajo podpreti veliki državniški, ki se bodo gotovo rodili že zato, ker jih doba in narodi potrebujejo.

Claude Marcelle:

Na večer življenja

Gospa Kerbacova je slednjič iztresla svojo jezo v žaljivih in otročjih besedah brez zveze. Vrgla je besno svojo lopico na stol in rekla dostojanstveno, kakor užaljena kraljica:

»Jaz grem v svojo sobo.«
Peter Kerbac in Zaneta Lotjeva sta ostala sama. Nastala je ona mučna tišina, ki sledi zakonskim prepričkom, katerim prisostvuje kak tretja oseba. K sreči so bili z večerjo gotovi. Peter odrine stol in vzravnava svojo visoko postavbo, katere šestdeseto leto še ni upognilo. Deklica se mu približa in reče bojazljivo:

— Dragi učitelj, dovolite, da odidem. —
Toda on, ginjen vsled blagega glasu sočutja in spoštovanja, ki ga je občutil v tem glasu, prime Zaneto za roke in pravi: — Prosim vas, ne puščajte me, ker sem nocoj preveč otožen in sam! —
Ona je odgovorila samo s pogledom. Odšla sta v sobo, kjer so bile cele skladovnice knjig. Svetleče niso bile prizgane, vendar je skozi odprta okna prihajala poslednja svetloba toplega solnčnega dne. Naslonila sta se drug poleg drugega na železno ograjo ob oknu. Pred očmi jima je ležala divna slika Pariza ob zahajajočem soncu.

»Vi, kogar vsi smatrajo za tako vzornega in dovršenega moža, ne zaslužite take žalitve.«

On se obrne k deklici in občuduje...

somraku njen obraz, njene plave lase, na katerih je lebdela poslednja dneva svetloba, njeno skladno telo, ki je imelo oblike 30 let. Zdelo se mu je, da tedaj prvič vidi to lepo devojko, ki je bila že 10 let njegova tajnica. Vzdrhlil je in dejal:

— Jaz dovršen mož! Glejte, kakšno ime so mi iznašli nevedneži! Na žalost sem jaz samo nesrečen mož.

Zastal je za trenutek, nato pa nadaljeval:

— Vi ste davno prodrli v skrivnosti mojega možgan. Danes je potrebno, da vam odkrijem svoje srce... Drago mi je, da ne poznate me, ničesar ne veste o meni. Kakor prvi dan, ko ste prišli semkaj, tako sem še danes za vas filozof, čigar predavanja in konference na Sorboni vse bolj vlečejo svet, pisatelj, ki ga je akademija sprejela z največjimi pohvalami, slaven človek, čigar ime citirajo časopisi med imeni igrali in boksarjev, z eno besedo: človek v modi.

Bleda slava je to, katere me je skoro sram in rad bi jo zamenjal za malo srečo! Na zahodu je bledela poslednja nebeska rdečica. Bil je primeren čas za izpovedi. Peter Kerbac nadaljeval:

— Rojen sem poleg oceana, v starem, granitem Armoru. Moja trda lobanja je ustvarjena iz tega granita. Toda v meni lebdijo iste meglice, kakor nad morjem in nad našimi ravninami. Od svoje mladosti sem hotel prodreti v skrivnosti življenja. To je bil edini cilj mojega življenja. Delal sem vztrajno in trmasto, kot otrok, ki hoče napraviti vtič s polnimi rokami peska. Ko sem se oženil, sem bil star 40 let. Do tedaj

Najvažnejši dogodek tega tedna v italijanskem političnem življenju je brez dvoma najnovejši Mussolinijev govor na odprtveni seji velikega fašistovskega sveta. Mussolini je molčal že nad mesec dni in zdelo se je, kakor da ga je nekako sram spričo stvari, ki jih je prinašala na dan neutrudljiva polemika opozicijskih listov. In ko so po odpravi tiskovne svobode pritiskali še liberalna glasila in je Mussolini nadalje molčal, je bila javnost že pod vtisom, da se čuti Mussolini zares utrujenega ter da se bliža konec njegovi vladni. Njegov zakon proti tisku se je razlagal kot zadnji obupni poskus človeka, ki se potaplja, ali kot zadnji odpor zveri, ki je smrtno ranjena v klesčah neizbežne usode.

Mussolini je moral misliti na to, da kakorkoli popravi ta vtis, ki je močno škodilo tudi njegovemu osebnemu ugledu. V ta namen je imel omenjeni govor na prvi seji velikega fašistovskega sveta. In temu cilju primerno je bil njegov govor tudi prirojen. Mussolini je zopet govoril z ono samozavestjo, ki smo jo bili vajeni pri njem pred umorom poslanca Matteottilja. Italijanski ministri predsednik je razbistril s svojim govorom položaj v toliko, da je jasno povedal, da bo fašizem vladal daleč, tudi če se opozicija ne vrne več v Aventino. V ostalem da bo ta poslednja zastoj čakala na Menenija Agripo. Kar se tiče liberalcev, jim je Mussolini sicer napravil par poklonov, toda obenem je dal tudi njim razumeti, da jih ne potrebuje tako neobhodno, kakor si to predstavljajo njihova glasla.

Kratka: Mussolini je hotel s svojim zadnjim govorom pokazati, da je prišel zopet k sebi, da je politični krizi kos in da ji hoče biti kos tudi v bodoče. Fašizem ne da vlade iz rok. To je hotel predvsem povedati Mussolini. Normalizacija, o kateri se toliko govori, more biti le fašistovska normalizacija. Ako misli opozicija, da je normalizacija istovetna s propadom fašizma, naj ve, da se fašizem ne vrne več nazaj. Preteklost je za vedno za nami, kar bi morala opozicija tudi videti in priznati gotovo dejstvo. In to tem prej, ker ne more na tem gotovem dejstvu ničesar spremeniti. Vstaja proti fašizmu je nemogoča, ker bi bila takoj vdrušena, agitacija opozicijskih listov pa brzdajo sedaj novi ukrepi proti tisku. Fašizem njima torej nikakega razloga, da bi se opozicije posebno bal. In tudi se je ne boji.

Kakor se vidi, se je torej povrnila Mussolinijeva občina samozavest v polnem obsegu. Kljub temu pa je bil tudi ta njegov govor razmeroma zmehčan in vsebuje nove obljube, da bo vlada vzpostavila popolno zakonitost. To se da čitati sicer samo med vrstami Mussolinijevga govora. Mussolini je namreč ponovil svoje obljube, ki jih je dal nedavno pred senatom in na sešanku parlamentarne večine, v nekakšni dušni obliki. Trdil je, da je normalizacija že tu in da je treba le odpreti oči, pa jo bo vsakdo lahko videl in priznal. Pri tem se je tudi pobahal, kako je bilo v zadnjem času več fašistov obojenih na stroge kazni. No, ako vzamemo ta Mussolinijeva pretiravanja »cum grano salis«, lahko vidimo v njih, kakor rečeno, le ponovitve že danih obljub, da bo vlada skrbela za vzpostavitev najstrožje zakonitosti. Tako so vzeli Mussolinijevi izjave liberalci, ki jih odobravaljo s pridržkom, da je treba počakati, da se vlada pokaže tudi z dejanim. Odobravaljo liberalci predvsem dejstvo, da ni prevladala za sedaj v fašizmu skrajna struja, in se kažejo vsled tega nekako pogojno pomirjene. V tem se lahko vidi precejšen uspeh Mussolinijevga nastopa, zakaj polemika liberalnih glasil je bila zavrela tako obliko, da je že bilo misliti na možnost izstopa liberalcev iz vladne večine. Ta nevarnost je vsaj za sedaj odstranjena. Opozicija pa je Mussolinijev govor seveda še bolj razkačil in njena glasila odkrito izjavljajo, da je v zadnji govor načelnika vlade še bolj utrdil v njenem nasprotju s fašizmom. S tega vidika ni prišel Mussolinijev nastop torej nikake spremembe na bolje, temveč je položaj še bolj zaostrial. Pač pa je prinesel, kot rečeno, nekako jasnost. Mussolini je jasno povedal, da

Tržaško pismo.

V Trstu, 25. julija 1924.

se fašizem sicer ne bo več posluževal nasilja, pač pa da bo izrabljaj z vso neizprosno državo oblast za izvajanje svojega programa. In to brez ozira na to, ali se opozicija povrne v Aventino ali ne.

Pa še eno Mussolinijevu potezo moram omeniti. Še pred svojim govorom, a tudi v njem samem je nekako demonstrativno podarjal pomen delavstva v nasprotju z industrijalci. Tem poslednjim je očital, da jim je fašizem pomagal od tega, da so zopet mogli urediti produkcijo in priti na ta način do novih masnih dobičkov, medtem ko so delavstvo zanemarjali ter se upirali njegovim upravičenim zahtevam. Industrijalcem je zagrozil, da bo delavstvo seglo po »drugih sredstvih«, ako bi vztrajali na svojem odklanjačem stališču. Tudi v svojem zadnjem govoru je posebno naglašal, kakor rečeno, pomen in važnost fašistovskih sindikatov. Napovedal je, da ima vlada v programu tudi pravno priznanje sindikatov kot ustavnih institucij. V teh izjavah fašistovskega diktatorja je treba videti med drugim tudi znamenje, da je fašizem pripravljen kreniti na levo, a kot poteza so predvsem namenjene kot opomin na naslov liberalcev in njihovih glasil.

V svojem zadnjem govoru je našel Mussolini tudi sredstva, s katerimi hoče fašizem vršiti svojo akcijo. Ta sredstva so vlada, občine, stranke in sindikati. To si morajo dobro zapomniti tudi tukajšnji naši soplemenjaki. Fašizmu kot stranki se ne bodo mogli uspešno upirati. Zgube bodo sicer, toda dale se bodo prenašali brez večje škode. Fašizem pa se bo vrzel, kakor napoveduje sam Mussolini, z vso silo tudi na občine naše slovanske manjšine. Iz tega sledi, da bodo morala posvečati tukajšnja politična vodstva v bodoče veliko skrb in paznje tudi občinski politiki. Če prihodnje leto se bodo vršile v novih pokrajinah Italije občinske volitve in ne bi bilo nikakor prezgodaj, ako bi se že sedaj razmišljalo o vprašanju nastopa našega naroda v tej borbi. Fašizem bo prešel tudi tu v ofenzivo, vsled česar nastaja neobhodna potreba, da se misli na složen nastop vseh takolimenovanih struj, ki se priznavajo za slovanske. Do sedaj so bile občine in občinske volitve edino polje, kjer se je med tukajšnjimi Slovani lahko prenašalo brez večje škode nekako »strankarsko uveljavljanje«. V bodoče pa bo tudi to popolnoma izključeno. Vnovič bo s tem potrjeno načelo, da je v slovi in edinstvu edina rešitev naše tukajšnje narodne manjšine pred popolno pogubo.

Med drugimi pojavi, ki se kažejo od bližnjih tukajšnjih bratov, naj omenim ob koncu še nekaj občinski imperijalizem, ki se je polastil goriških mestnih očetov. Goriška hoče razširiti svoje občinsko ozemlje in vsled tega je začelo županstvo tega mesta akcijo za priključitev okoljskih občin. Občine, ki so prizadele po tej akciji, so: Solkan, Podgora, St. Andrež, St. Peter in Ločnik. Prve štiri so čisto slovanske, medtem ko ima Ločnik furlansko prebivalstvo. Kakšne gospodarske potrebe silijo Goričko k temu »občinskemu imperijalizmu«, ni videti. Kakor pri drugih razmejitvah v novih pokrajinah, gre tudi tu za to, da se ustvarijo čim boljše predpogoji za takolimenovano asimilacijo našega naroda. Goriški mestni očetje si obetajo, da bi šlo to posebno lahko sedaj, ko so vse slovanske šole odpravljene. V normalnih razmerah bi bila priključitev velikih okoljskih slovenskih občin h Gorici v narodnem pogledu velika pridobitev. V sedanjih razmerah pa bo to nov udarec, ki pade poleg toliko drugih po našem tukajšnjem narodu. Prizadele občine bi morale to nevarno vabo goriških mestnih očetov odločno odkloniti. In ni nikakega dvoma, da bi jo tudi odklonile, ko bi same odločale o svoji usodi. Po vseh imenovanih slovanskih občinah pa vladajo sedaj vladni komisariji, ki bodo — kakor vedno — tudi v tem vprašanju ukrenili to, kar bo v čim večjo škodo prizadelem občinam in našemu ljudstvu sploh. In tako bo najbrž zginito nekoliko najvažnejših in najnaprednejših slovenskih občin na Primorskem.

A. Z.

Londonska konferenca.

Povabilo Nemčije. Splošno se smatra, da je sedaj po sestavi juridične komisije pritegnitev Nemčije h konferenci zagotovljeno. Oficijelno pa se bo izdalo povabilo šele potem, ko bo juridična komisija izgotovila svoje poročilo. Ker je verjetno, da bo plenarna seja konference šele prihodnji teden, ni pričakovati povabila Nemčiji pred četrtkom. V Londonu računajo, da bodo pogajanja z Nemčijo tekotom treh dni končana. Nemčija ne bo delala nobenih težav, ker je njeno gospodarsko stanje obupno. Pač pa se bo treba ozirati na njeno nacionalno čast in samo v tem bodo težave.

V splošnem se je položaj nekoliko zboljšal. Angleški bankirji so pričeli popuščati in upati je, da pride tudi z ameriški kapitalisti do sporazuma. To tem prej, ker je državni podtajnik Hughes izjavil, da je Amerika zainteresirana na ugotovitvi evropskih političnih in gospodarskih razmer in ker je

namignil, da bi eventualno tudi popustila v svojih terjatvah do Francije. Stališče Herriota je nad vse težavno in značilen je stavek, ki ga je dejal Herriot ob priliki neke debate: »Če sprejemam ta predlog, potem nisem zasigural Londonske konference, temveč ministrsko predsedništvo Poincaréja.« V tork se sestane francoski parlament in tedaj bo, kakor se upa, stališče Herriota okrepjeno. — Londonska konferenca ne bo končana pred 6. avg. Proti občutku, da napreduje delo konference prepočasno se je zavaroval Herriot s sledečim primerom: »Gre za to, da se v Londonu obnovi mir. Mirovni kongres v Münster in Osnabrücku je rabil dve leti, da je vstopil mir. Tu v Londonu pa gre predvsem za rešitev reparacijskega vprašanja. Ali bi bilo preveč zahtevano, če bi se porabilo za to 14 dni? Nisem pristal politike ladje z dvignjenimi maki in za odhod pripravljene stojičega vlaka.«

Politične vesti.

— Skrzynski — poljski zunanji minister. Imenovanje grofa Aleksandra Skrzynskega za poljskega zunanjega ministra se izvrši v najkrajšem času. Ta rešitev je mnoge iznenadila, kajti še pred dnevi so izjavile stranke desnice, da smatrajo to imenovanje za casus belli. Vsled te izjave se je hotelo prepustiti vodstvo zunanjega ministrstva provizoričnemu voditelju. Proti temu pa so nastopile stranke leve, ker so časi tako resni, da ne more biti Poljska brez zunanjega ministra. Grabski je nato poklical k sebi stranke desnice in jim izjavil, da hoče imenovati za zunanjega ministra Skrzynskega. Ker ni desnica hotela tega imenovanja odobriti, je zagrozil Grabski z demisijo, nakar se je desnica udala. Aleksander Skrzynski je bil poljski poslanik v Bukarešti in Londonu ter si je pridobil velikih zaslug, da so bile vzhodne mejne pokrajine Poljske in Galicije inkorporirane Poljski. Zadnje leto je bil Skrzynski poljski zastopnik pri Zvezi narodov. Skrzynski je star diplomat in je pristajal srednje linije.

— Japonska je pripravljena priznati sovjetsko vladu. »Reuter« javlja, da je bilo na izredni seji japonskega ministrskega sveta sklenjeno, da se izpremeni dosedanja politika do Rusije. Japonska bo sovjetsko Rusijo priznala.

— Zaradi mosulskega vprašanja. Angleški zastopnik v Angori je izročil turški vladi noto, v kateri zahteva pojasnilo, kako stališče bi zavzela Turčija do novih direktnih pogajanj glede mosulskega vprašanja.

— Nova grška vlada. Ker se Katanadrisu ni posrečilo sestaviti nove homogene vlade, je poverjen poslanec otoka Samosa Sogonilis, da sestavi koalicijski kabinet, kateremu naj pripadajo zastopniki vseh večjih strank. V tem kabinetu bi prevzel ministrstvo za zunanje zadeve Rossonos. Med enajstimi ministri so štiri je oficirji.

— Braziljska vlada v kritičnem položaju. Iz Buenos Airesa prihajajo vesti, da poročila braziljske vlade ne odgovarjajo resnici. Revolucionarji so pustili pred Sar Paulom nekaj moči. Z glavnimi silami pa gredo nad prestolico. Poveljnik revolucionarnih čet je general Izidor Lopez, ki hoče uvesti nekako vojaško diktaturo po španskem vzoru. Mesto San Paulo je od vojnih dogodkov zelo trpelo, zlasti je poškodovana guvernerjeva palača. Število ranjenecv narašča. V Rio Grande do Sul je proklamirana vojaška diktatura. Imetje inozemcev ščitijo obe strani.

— Komunistični kravali v nemškem parlamentu. Komunistični poslanec Katz je imel v nemškem parlamentu govor, v katerem je silovito napadal nadpredsednika Noskeja in ga posoval z najgršimi izrazi. Končno je zahteval, da se ga izroči sodišču. Predsednik Wallraf je nato izjavil, da se more to izvršiti le, če nihče ne ugovarja. Nato je izjavil predsednik socialistične frakcije, da on ugovarja. Komunisti so se nato navajili na socialdemokratske poslance in prišlo je do pretepa. Po dolgotrajnem prizadevanju predsednika, ki je zagrozil z najostrejšimi odredbami, se je končno hrup vendarle polegal.

— Ruske trgovske pogodbe. Angleško-ruska pogajanja niso privedla do uspeha. Pač pa je dosežen sporazum glede provizorične trgovske pogodbe. Po tem sporazumu bi dobila Anglija v Rusiji pravico najvišje ugodnosti in Angleži bi se smeli prostu udeleževati v Rusiji, če izpolnjujejo sovjetske zakone. Rusija se zadovolji s trimilsko ceno ob obrežju. Obe vladi se odpoveva sovražni propagandi. Perzijsko vprašanje in vprašanje dolgov se v naši pogodbi ne omenja. — V Budapešti se je vršila konferenca glede sklenitve trgovske pogodbe s sovjetsko Rusijo. Na konferenci se je konstatiralo, da bi bila taka trgovska pogodba potrebna, da pa je izvedljiva le, če prizna Madžarska sovjetsko Rusijo.

— Novi jugoslovanski konzulat v Bratislavi je pričel delovati ta teden. Konzulat bo opravljal vse agende za Slovaško in Podkarpatsko Rusijo.

— Pred novimi nemiri v Albaniji. Albaniji groze novi nemiri. Bivši albanski ministri predsednik, ki je zbežal iz Albanije na naše ozemlje, Ahmed beg Jaga, pripravljajo napad proti sedanjim vladim v področju Ohrida. V bližini Skadra je zbranih okoli 1500 vstajev, ki čakajo povelja za napad.

Sokolstvo.

Telovadni nastop olimpijske vrste.

Sinoči ob 7. uri so nastopili na Taboru naši Sokoli-tekmovalci na pariški olimpijadi. Med sviranjem godbe dravske divizije in ob številni udeležbi občinstva so izvajali tekmovalci nekatere točke, v katerih so nastopili v Parizu, da občinstvu pokažejo vsaj približno sliko z olimpijske tekme. Svezani načelnik Poženel je vodil telovadno vrsto. Nastopilo je 12 Sokolov, med njimi seveda pravak Leon Stukelj. Izvedli so najpoprej val premet čez konja na šir, nakar so se postavili v vrsto. Predsednik ljubljanskega olimpijskega pododboru dr. Souvan in dr. Jesenko ter Gorec so poklonili Stuklju in ostali tekmovalni vrsti dva venca z značilnimi napisi na trobojnih trakvih. Sedlo im je izvajanje vaj na orodju. Pri tej priliki so imeli navzoči zopet priliko občudovati Stuklja, ki je s presenetljivo spretnostjo in lahkovito izvajal posamezne težke točke na drugo, bradlji, konju, a zlasti na krogih. Na orodju je telovadilo 5 Sokolov, in sicer so izvajali obvezne ali poljubne vaje. — Nastop tekmovalne vrste je nudil ljubljanskemu občinstvu lep užitek, spričo katerega smo dobili vsaj približni utis z mednarodne tekme v Parizu.

Dopisi.

Smarieta pri Rimskih toplicah. Naš pismonoša je postal tako podjeten, da je začel med svojo službo izvrševati demokratično in klerikalno agitacijo. Predzren je že tako, da med dostavljanjem radikalnih časopisov napada naraščajo, češ, sramota za vsako hišo, katera trpi »Narodni Dnevnik« pod svojo streho. — Temu možakarju svetujemo, naj ravna malo previdneje, sicer ga bomo potipali drugje. Za danes samo toliko.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
DRUŽBA ILIRIJA
LJUBLJANA Kralja Petra trg 8
Telefon št. 220
Plačilo tudi na obroke!

27

»In jaz sem jo ljubil, Pavel. Sam nisem vedel, kako zelo sem jo ljubil, dokler mi je ni ubilo kruto kopje in zastrupljena puščica Mbonginega črnega vojaka. Bil sem še deček, ko se je to zgodilo, in sem se vrgel na njeno truplo, da izjokam svojo bolelost, kakor bi jokalo otrok za svojo materjo. Vam, dragi prijatelji, bi se zdela ostudna, toda za mene je bila lepa — tako povečuje ljubezen predmet svojega čaščenja. In tako sem popolnoma zadovoljen, da ostanem za zmirom sin opice Kale.«

»Občudujem vašo zvestobo,« je dejal d'Arnot, »toda prišel bo čas, ko boste veseli, da vam bo mogoče tirjati pravice svojega pokolenja. Spomnite se tega, kar vam pravim, in upajmo, da bo dokaz takrat ravnotako lahek kakor danes. Pozabiti ne smete, da sta profesor Porter in mr. Philander edina človeka na svetu, ki lahko prisežeta, da sta skupno z okostjem vašega očeta in vaše matere našla v koči okostje mlade človeške opice, ne pa okostja potomca lorda in lady Greystoke. To pričevanje je silno važno. Oba sta stara in morda ne bodeta več dolgo živela. In potem, kaj niste mislili na to, da bi mis Porter, če bi izvedela resnico, utegnila razveljaviti svojo zaroko s Claytonom? Z lahkoto bi si lahko pridobili svoj naslov, svoja posestva in ženo, ki jo ljubite? Kaj niste še razmišljali o tem?«

Tarzan je odkimal. »Vi je ne poznate,« je dejal. »Nič bi je tesneje ne vezalo na njeno obljubo, kakor morebitna nezgoda Claytona. Ona je hči stare ame-

riške družine iz juga in tem iz južnih držav je zvestoba nad vse.«

V sledečih dveh tednih je Tarzan obnovil svoje prejšnje kratko znanje s Parizom. Čez dan je obiskoval knjižarne in razstave slik. Bral je vse, kar mu je prišlo pod roko in kadar je razmišljal o orjaškem polju znanosti, se je prestrašil ker si lahko posameznik prisvoji pravzaprav le neizrekljivo majhen del tega znanja. Vendar se je čez dan učil, kolikor je mogel. Zvečer pa je hodil ven, da se raztrese in zabava. Priložnosti mu v Parizu ni manjkalo.

Če je kadil preveč cigaret in pil preveč absinta, je bila to le posledica tega, ker se je oprijel kulture, kakoršno je spoznal in ker je hotel pač delati vse, kar so počeli njegovi izobraženi bratje. Življenje je bilo zanj nekaj novega in zapeljivega, poleg tega pa ga je težila tiha skrb in hrepenenje, za katero je vedel, da ne bo nikdar utešeno. Tako je skušal s študiranjem in zabavami pozabiti preteklost in odvrniti obenem misli od prihodnosti.

Nekega večera je sedel v kabaretu, srkal svoj absint in občudoval umetnost nekega slavnega ruskega umetnika, ko se je dvojce zlobnih črnih oči bežno zapirilo vanj. Predno si je mogel Tarzan moza bolj natančno ogledati, se je ta že okrenil in utonil v množici pri izhodu iz dvorane. Tarzan je bil prepričan, da je te oči že enkrat videl in da ga niso pogledale samo slučajno. Že dober čas pred tem ga je mučil neprijeten občutek, da ga nekdo opazuje. Nekako iz živalskega svojega instinkta se je obrnil in res presenetil oči, ki so ga opazovale.

Vendar ni razmišljal o tem in ko je zapustil dvorano, ni opazil, da se je nek temnopolt človek skrival v senci nasproti ležečega vhoda.

Tarzan ni vedel, da ga je zadnji čas neki neznanec zasledoval po vseh zabavnih lokalih. Le redkokdaj je šel sam ven, toda baš ta večer je bil d'Arnot zadržan in ni mogel z njim na sprehod.

Ko je Tarzan zavil po svoji navadni poti proti domu, je stekel opazovalec iz svojega skrivališča čez cesto in ga prehitel.

Tarzan je hodil navadno skozi ulico Maule domov. Ker je bila zelo tiha in temna, ga je bolj

spominjala na njegovo ljubljeno afrikanško džunglo, kakor pa na šumne in blesteče ulice okolice. Kdor pozna Pariz, mu bo gotovo še v spominu odvratna ulica Maule. Kdor je pa še ni videl, naj vpraša prvega stražnika in ta mu bo že povedal, da se ljudje nobene ulice v Parizu zvečer bolj ne izogibajo, kakor te.

V oni noči je šel Tarzan že precejšen kos ob umazanih starih bajtah te zloglasne ulice, ko je začul iz tretjega nadstropja nasproti ležeče hiše klice na pomoč. Vpila je ženska. Komaj so izzvenili prvi kriki, je Tarzan že tekel po stopnicah navzgor, ženi na pomoč.

Na koncu hodnika v tretjem nadstropju so bila neka vrata rahlo prislonjena in Tarzan je čul iz notranjštine iste klice na pomoč, ki so ga privabili s ceste. V prihodnjem trenutku je stal sredi motno razsvetljene sobe. Na visokem, staromodnem kamninu je gorela svetilka, ki je medlo obsevala kopico odvrtnih postav. Razen neke približno tridesetletne ženske so bili sami moški. Njen obraz, kjer so se poznale sledi nizkih strasti, je bil morda nekoč lep. Stala je ob zadnji steni in držala roko na vratu.

»Gospod, pomagajte mi!« je prosila s tihi glasom, ko je Tarzan stopil v sobo. »Umoriti me hočejo.«

Ko se je Tarzan razgledal po možeh, je videl pred seboj zakrknjene obraze samih poklicnih zločincev. Čutil se je, da niso poskušali zbežati. Zgib za njegovim hrbtom je vzbudil njegovo radovednost, da se je obrnil. Nekaj mož je skrivaj lezel iz sobe in dasi ga je videl le bežno, je vendarle spoznal Rokofa.

V istem hipu pa je tudi opazil, da se je visok možakar splazil po prstih za njegov hrbet z golim nožem v rokah. Ko ga je zagledal, so planili njegovi tovariši vsi hkrati z vseh strani na Tarzana. Nekateri so imeli nože, drugi so pograbili stole, dočim je veliki možak tako silno zamahnil z nožem, da bi bilo po Tarzanu, če bi ga zadel.

Toda Tarzan, ki se je v džungli spustil v boj z orjaško silo in divjo zvitostjo Terkopa in Nume, je bil preveč pameten in spreten in imel preveč močne mišice, da bi se pustil tako lahko obvladati, kakor so mislili pariški apaši.

Najprej se je obrnil svojega najnevarnejšega nasprotnika. Zaletel se je vanj s tako silo, da mu je padlo orožje iz roke in dočim je s trenutno kret-njo pobral nož, je prisilil možakarju tak udarec v pod brado, da je zgrmel na tla.

Komaj je odpravil tega, se je obrnil proti drugim. Toda to je bil zdaj le še šport. Bil je kar nor veselja nad tem bojem. Tenki lak kulture je padel z njega in deset močnih podležev se je znašlo v malem prostoru z divjo zverino, ki so bile njihove slabotne moči brez učinka proti njegovim jeklenim mišicam. Zunaj je na koncu hodnika stal Rokof in čakal na izid boja. Pred odhodom bi se rad prepričal, da je Tarzan res mrtev, vendar sam ni hotel biti pri umoru prisoten.

Ženska je stala še vedno na istem mestu, kakor takrat, ko je Tarzan stopil v sobo, toda v par minutah se je izraz njenega obraza nešteto krat izpremenil. Na videz obupano lice, ko ga je Tarzan prvič videl, je spreletel zviti smehljaj, ko se je obrnil, da se obrani zahrbtnega napada. Tarzan ni opazil te spremembe. Pozneje je ta izraz izpodrinilo presenečenje in potem strah. Vsekakor razumljivo, saj se je ta fini gospod, ki ga je privabila s svojimi klici v sobo, da bi ga tu umorili, izpremenil naenkrat v maščevalnega hudiča. To ni bil noben gospod mehkih mišic, ki se je le slabo branil, pač pa ponorel Herkul.

»Moj bog,« je kričala, »saj to je zver!«

Zdela se je, kakor bi bil na dvajsetih koncih naenkrat, ker se je z ogromnimi skoki podil po sobi in spominjal ženske na panterja, ki ga je vidi dela v zverinjaku.

Kričaje od bolečin so možje pobegnili kakor hitro so mogli, na hodnik, toda predno se je prvi ves krvav in razmesarjen opotekel iz sobe, je Rokof videl zadosti, da se je prepričal, da ne bo Tarzan to noč ubit v tej hiši. Zato je hitel k najbližjemu telefonu in sporočil policiji, da namerava neki mož v tretjem nadstropju v ulici Maule št. 27 umor.

Ko je policija prišla, je našla v sobi tri stoka-joče moške na tleh in preplašeno žensko na umazani postelji, ki si je z rokami pokrivala obraz.

== MALI OGLASI ==

V električno brušenje

se sprejemajo rabljene britvice (Gillette, Mem itd.) v drogeriji ADRIA, Selenburgova ulica 5.

Gospoditna

šče mesta konforistije ali strojepisne. Ponudbe na upravo lista pod »Začetnica«.

Edino

nadomesti in prekosi okus in redilnost mesa v hrani.

Velik godbeni avtomat

trrdke »Kmetec« dobro ohranjen, primeren za večjo gostilno ali restavracijo se ugodno proda. Naslov pove uprava lista.

Prodasta se

vred preureditve mlina 2 mlin-aka stroja in sicer 1 drobilni, valjni stož (Schrotwalzenstuhl), sistem J. Oser, Krems, 1 »Eureka« čistilni stroj za pšenico (J. Metzl, Wien). Oba stroja sta že rabljena, toda še dobro ohranjena ter pripravna osobito za manjše mline. Ogledata se lahko vsak čas pri Iv. Orožen, valjni mlin, Kaplavska 11, p. Sv. Pavel pri Preboldu.

Beli damski filc-klobuki

došli. Cena od 180 Din višje. Minka Horvat, modistka, Ljubljana.

Harmoniko

boljšo, petstrunsko, trvdke Lubas prodam, Štefan, Pot v Rožno dolino 34, Ljubljana.

Casopisni papir

večjo množino, se odda v pisarni tajništva Narodno Radikalne stranke v Ljubljani, Wolf-ova ul. 1/1.

Enonadstropna hiša

z gostilno in trgovino ter lepim vrtom ob cesti v prometnem kraju se ugodno proda. Franc Skubic, gost. Zavrtnik 14, Lj. Lj.

Ekonom,

prvovrstna moč, z večletno prakso (oženjen, starost 30) ki ima veselje posebno do poljedstva in živinoreje, išče primerno mesto za jesen ali novo leto. Ponudbe je poslati pod »Ekonom«, na upravo lista.

Lesni strokovnjak,

jugoslovanski državljani, išče službe kot upravitelj žage, skladišča in gozdne manipulacije v svrhu nadzorstva ali kontrole. Je dober računar in organizator, pošten z dolgoletno trgovsko in tehniško prakso v mehkih in trdem lesu. Cenj. dopise pod »Marljiv« na upravo lista.

Pujski,

lepi, 6 tednov stari naproday. Cesta mestni log 3, Ljubljana.

Ali ste že

poskusili z malim oglašom v našem listu? Ne zamudite ugodnosti cene in uspeha.

10.000 Din

posojila se išče, event. se odstopi tudi stavbena parcela. Naslov v upravi lista.

Motorno kolo

»Puch« 5 ks. v dobrem stanju se vsled odpotovanja proda za 5200 Din. Jamski trg 196, Zelena Jama, Ljubljana.

200 do 300.000 Din

posojila sprejme podjetje, ki nudi popolno varnost in dobro obrestovanje. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Garantolija«.

Prvovrstne premoge

na drobno in debelo za industrijo in domačo kurjavo dobavlja po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih

Dom. Čebin

trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul. 1/1.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

R. Z. Z. O. Z.

v novopreurejenih prostorih v Ljubljani

Mestni trg 6 Mestni trg 6

obrestuje

vloge na hranilne knjižke in tekoči račun po

8%

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti poroštvo in proti zastavi.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 6

Pohištvo

vseh vrst, oprave za spalne sobe iz trdega in mehkega lesa, kakor za jedilne sobe, kuhinjske oprave, pisarne itd. priporočam po jako ugodnih cenah

Josip Andlovic, strojno mizarstvo

Karlovska cesta št. 22.

ZALOGA POHIŠTVA.

Komenskega ulica št. 28

Lep, črn premog

s4—5000 kalorij, franko Ormož tona á Din 300 prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

Oglašujte v Narodnem Dnevniku!

Edini tihi pisalni stroj

L. C. Smith & Bros Mod. B brez najmanjšega ropota.

Zastopstvo:

LUD. BARAGA, Ljubljana Šelenburgova ulica 61/1.

MERAKL

BOJE, MASTILA, LAKOVE, ŠTUK, EMAJLE, KISTOVE I JAMACNO CISTI FIRNIS NAJBOLJE KAKVOČE NUDI

MEDIČ-ZANKL

DRUŽBA Z O. Z.

LJUBLJANA

CENTRALA

MARIBOR

PODRUŽNICA

NOVI SAD

SKLADIŠTE

TVORNICE:

LJUBLJANA-MEDVODE

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve Din 18.300.000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: TRGOVSKA.

Telefon: 139, 146, 457.

Ekspoziture:

Konjice
Meža - Dravograd